

Til lovforslag nr. L 264. Betænkning afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 23. maj 1986

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.

(Yderligere nedbringelse af arbejdsløshedskassernes fejludbetalinger m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til arbejdsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Udvalget har modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra Hotel- og Restaurationspersonalets Forbund og Statsanerkendte Arbejdsløshedskasse i Danmark samt Landssammenslutningen af Hospitalslaboranter.

Herefter indstiller et *mindretal* (det konservative folkepartis, venstres, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse*. Vedrørende ændringsforslag vil mindretallet redegøre for sin stilling ved 2. behandling.

Et *andet mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) finder, at lovforslaget, som det er udarbejdet på baggrund af Bonnerup-udvalgets indstillinger, er afbalanceret på en sådan måde, at det vil give de størst mulige administrative forenklinger, som vil betyde en nedgang i fejludbetalingerne, uden at medlemmernes rettigheder og pligter berøres voldsomt. Mindretallet er opmærksomt på, at mindre grupper vil føle, at der er tale om indre stramminger i forhold til den praksis, de har kendt til tidligere. Mindretallet er af den opfattelse, at skal der indføres lette og gennemskuelige regler, som det vil være muligt for A-kasserne at administrere, må ønsket om at opnå millimeterretfærdighed i nogen grad fraviges. Dette gælder ikke alene på denne lovs område, men også

på alle øvrige områder, hvor der administreres store midler.

Det er endvidere mindretallets opfattelse, at de ændringer, der her er tale om, indebærer, at man i stedet for de hidtidige skøn, som A-kasserne har måttet foretage ved administration af loven, nu skal anvende egentlige retsprincipper. Også denne ændring vil være en lettelse for A-kasserne og medvirke til en mindskning af fejludbetalingerne.

Mindretallet vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Et *tredje mindretal* (socialistisk folkepartis og venstresocialisternes medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, ikke fordi mindretallet er uenigt i ønsket om regelforenklinger, men fordi regelforenklinger ikke må forringe vilkårene for A-kasemedlemmerne, hverken for gruppen under ét eller for afgrænsede grupper. Dette krav lever lovforslaget ikke op til. Tværtimod.

Hotel- og Restaurationspersonalets Forbund og A-kasse samt Landssammenslutningen af Hospitalslaboranter har over for udvalget dokumenteret, at ændringerne af optagelsesbetingelserne betyder, at en række grupper for fremtiden vil få vanskeligere ved at blive optaget i en A-kasse; f.eks. medlemmer, der arbejder 32 timer om ugen, hvilket er en meget almindelig arbejdstid, eksempelvis inden for sundhedssektoren.

Et eksempel:

En lønmodtager påbegynder et arbejde i uge 21. Hun arbejder i 40 timer de første 7 uger fra uge 21 til og med uge 27. Derefter holder virksomheden ferielukket i ugerne 28, 29 og 30. Efter 10 ugers uafbrudt beskæftigelse har lønmodtageren kun opnået 280 arbejdstimer.

Den sammenhængende periode på 3 uger uden arbejdstimer er ensbetydende med, at hun må påbegynde en ny 10 ugers periode til opfyldelse af arbejdskravet. Er der blot 2½ uge sammenlagt uden arbejdstimer inden for de 10 uger, så vil hun ikke kunne optages, uanset at hun har uafbrudt beskæftigelse.

Efter virksomhedens ferielukning genoptager lønmodtageren arbejdet. Fra midten af uge 37 bliver hun ramt af sygdom, som varer 2 uger. I perioden efter virksomhedslukningen har der været overarbejde, der afspadseres, da hun er blevet raskmeldt. Igen opfyldes arbejdskravet ikke inden for de 10 uger. En ny periode er nødvendig. På dette tidspunkt kan der forventes at gå ca. 30 uger, før medlemskabet kan blive en realitet. Efter ca. 20 ugers uafbrudt beskæftigelse har lønmodtageren haft i alt 540 arbejdstimer, uden at de har kunnet give grundlag for optagelse efter Bonnerup-udvalgets forslag. Efter gældende optagelseskriterier ville der have været grundlag for optagelse ikke mindre end 3 gange.

Bonnerup-udvalgets forslag er således i strid med egne forudsætninger om, at optagelseskriterierne ikke må indebære tekniske hindringer for, at lønmodtagere med en vis fastere tilknytning til arbejdsmarkedet kan optages i arbejdsløshedsforsikringen.

Mindretallet erkender, at en lille gruppe af løsarbejdere kan komme i klemme med de nuværende optagelsesbetingelser, som under alle omstændigheder burde forenkles ved, at kravet om arbejde på første og sidste dag i 5-ugersperioden blev slettet. Men alternativet burde så være at fremkomme med ændringer, der kom disse til gode uden at skade andre grupper.

Bestemmelsen i § 67 om »merarbejde af tilfældig karakter« i forbindelse med overgang fra deltids- til fuldtidsforsikring giver kasserne administrative besværligheder. Men det er på grundlag af en forkert fortolkning af bestemmelsen.

Bonnerup-udvalget påstår, at begrundelsen for begrebet »merarbejde af tilfældig karakter«

skulle være at forhindre »de misbrugsmuligheder, der kan ligge i, at et medlem skaffer sig præcis 5 ugers fuldtidsarbejde for derefter at overgå til fuldtidsforsikring«. I dag tolkes bestemmelsen altså som et værn mod for mange overflytninger fra deltids- til fuldtidsforsikring, medens meningen oprindeligt var at beskytte de deltidsforsikrede, som ønskede at bevare status som deltidsforsikrede, men som i en kortere periode hjalp arbejdsgiveren ved at arbejde på fuld tid. Mindretallet kan ikke acceptere, at tingene vendes på hovedet, og at det nu gøres mere besværligt for deltidsforsikrede at overgå til fuldtidsforsikring ved, at perioden forlænges til 13 uger.

En administrativ lettelse, der ikke ville skade medlemmerne, kunne gå ud på at afskaffe begrebet »merarbejde af tilfældig karakter« og slå fast, at personer, der har haft fuldtidsarbejde i mere end 5 uger, har ret, men ikke pligt til at blive overflyttet til fuldtidsforsikring.

Mindretallet har bemærket, at Bonnerup-udvalget har overvejet muligheden af helt af afskære personer med social pension fra dagpenge. Dette er selvfølgelig en regelforenklings. Det medgiver mindretallet. Men mindretallet er helt imod en sådan tankegang. Disse personer med social pension er blevet optaget i en A-kasse på helt normale vilkår, de har arbejdet på helt normale vilkår, og de har derfor krav på »normal« behandling i tilfælde af arbejdsløshed.

Venstresocialisterne og socialistisk folkeparti mener, at de særregler (78 dages reglen), som personer med social pension er underlagt, helt burde fjernes, jfr. det af venstresocialisterne fremsatte beslutningsforslag nr. B 108 om handicappedes dagpengeret og efterløn. Derfor tager mindretallet afstand fra, at denne gruppe foreslås omfattet af det skærpede arbejdskrav om 26 ugers arbejde inden for 18 måneder. Med hensyn til den eksisterende 78 dages begrænsning er mindretallet enig i, at dagpenge i de sidste 3 måneder, før pensionen begynder at løbe, ikke skal medtages ved beregningen af, om retten til dagpenge er opbrugt.

Mindretallet stiller derfor ændringsforslag om, at den foreslåede § 1, nr. 5, ændres, således at den i dag – efter mindretallets mening – forføjede særregler ikke strammes endnu mere, samt at den foreslåede § 1, nr. 18 og

19, ligeledes ændres (samme bestemmelse for deltidsforsikrede).

Mindretallet er uenigt i ændringen af reglerne om opgørelse af døde perioder, en ændring, som skal ske administrativt. Forslaget indebærer, at nogle medlemmer vil få et arbejdstilbud hurtigere. Efter endt arbejdstilbud kan mange medlemmer forvente fornyet arbejdsløshed, og med eller uden et uddannelsesstilbud vil de nærme sig tidspunktet, hvor de overgår til forlænget dagpengeret med væsentligt lavere sats.

Mindretallet stiller derfor ændringsforslag om, at der ikke kan ske indskrænkning i medlemmernes adgang til at få dagpengeretten forlænget med døde perioder. Forkastes dette ændringsforslag, vil mindretallet bede ministeren om under alle omstændigheder at overveje de problemer, som gravide kvinder kan komme i, f.eks. i forbindelse med orlov på sygedagpenge grundet på fare for fosteret med efterfølgende barselorlov, og administrativt sørge for, at ændringen af døde perioder ikke kommer denne gruppe til skade.

Mindretallet skal sluttelig endnu en gang pointere, at det finder det politisk forfejlet at lovgive i etaper på dette område. Det er netop en sådan etapevis lovgivning, der gør området svært at administrere. Mindretallet mener derfor, at ny lovgivning burde afvente en større revision af hele systemet.

Et *fjerde mindretal* (det radikale venstres medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de ændringsforslag, som mindretallet er medforslagsstiller til.

Mindretallet kan fuldt ud støtte lovforslagets hovedsigte: administrativ forenkling med henblik på at fjerne kilder til fejludbetaling fra arbejdsløshedskasserne. Mindretallet finder ligeledes, at det er et rigtigt princip, at regler, som forudsætter skøn udøvet af A-kasserne, søges udskiftet med bestemmelser, som hviler på objektive konstaterbare forhold. Alle erfaringer tyder på, at det er de skønmæssige afgørelser, som har overbelastet A-kassernes administration og dermed været en hovedkilde til fejludbetalinger.

På ét punkt finder mindretallet imidlertid, at lovforslaget går ud over, hvad hensynet til administrativ forenkling og rimelige kontrolmuligheder kan begrunde. Det gælder forslaget til ændring af § 64, som indebærer, at dagpengemodtagere, der samtidig får social

pension, underkastes et »skærpet arbejdskrav«. De pågældendes dagpengeret er i forvejen begrænset af reglen om, at der højst kan udbetales dagpenge i 78 dage inden for et år. En yderligere stramning må nødvendigvis få karakter af diskrimination over for den pågældende gruppe.

Samtidig ønsker mindretallet at gøre opmærksom på arbejdsministerens udtalelse i folketinget den 10. april 1986 vedrørende 78 dages reglen ved 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 108 om handicappedes dagpengeret og efterløn: »Om der bør ske ændring i denne bestemmelse, indgår allerede i de overvejelser, der foregår i Bonnerupudvalget, som forventes at afgive betænkning meget snart. Problemerne er også nævnt i den betænkning, som er på trapperne fra udvalget om de handicappede og arbejdsmarkedet, det såkaldte Svend Jensen-udvalg. Jeg vil derfor med disse to betænkninger i hånden se nærmere på, om der er grund til at gennemføre ændringer i reglerne vedrørende dagpengeretten.« (Folketingstidende 1985-86, forhandlinger sp. 9526).

På denne baggrund forekommer det overraskende, at arbejdsministeren på nuværende tidspunkt foreslår regelændringer, som indebærer stramninger for dagpengemodtagere med social pension, uden at resultatet af ministerens omtalte overvejelser foreligger.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et *mindretal* (SF og VS):

1) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»01) I § 56, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Reglerne kan dog ikke indebære indskrænkning i medlemmernes adgang til at få dagpengeretten forlænget i de pågældende perioder uden arbejde.«

Af et *mindretal* (SF, RV og VS):

2) Nr. 5 affattes således:

»5. I § 64 udgår stk. 1 og 2, og som nyt stk. 1 indsættes:

»Til et medlem, som modtager pension efter lov om social pension eller tilsvarende udenlandsk lovgivning, kan dagpenge inden

for et kalenderår højst udbetales med beløb, der svarer til dagpenge for sammenlagt 78 dage.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 2 og 3.«

3) Nr. 18 affattes således:

»18. I § 74 udgår stk. 1 og 2, og som nyt stk. 1 indsættes:

»Til et deltidforsikret medlem, der er omfattet af § 64, kan dagpenge inden for et kalenderår højst udbetales med beløb, der svarer til dagpenge for sammenlagt 78 dage.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 2.«

4) Nr. 19 affattes således:

»19. I § 74, stk. 3, som bliver stk. 2, affattes 1. pkt. således:

»For et deltidforsikret medlem, som ansøger om pension, men som fortsat opfylder betingelserne for at være medlem af kassen, gælder reglen i stk. 1.««

Bemærkninger

Til nr. 1

En vedtagelse af ændringsforslaget indebærer, at arbejdsministeren må opgive den bebudede administrative ændring i reglerne om opgørelse af døde perioder, som er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget under administrative ændringer.

Til nr. 2-4

Det er uacceptabelt, at personer, der modtager social pension, ud over at være omfattet af særbestemmelsen om sammenlagt 78 dages dagpenge inden for et kalenderår også skal omfattes af et skærpet arbejdskrav. Det kan ikke opfattes som andet end diskrimination.

Såfremt ændringsforslagene vedtages, vil der til lovforslagets 3. behandling blive stillet de eventuelt nødvendige konsekvensændringsforslag.

Houé (KF) Henning Andersen (KF) Bo Kristensen (KF) fmd. Jette Thomsen (KF)

Jens Peter Jensen (V) Tørnæs (V) Bollmann (CD) Kofod-Svendsen (KrF)

Jytte Andersen (S) Ole Vagn Christensen (S) Bakholt (S) Søren B. Jørgensen (S) nfmd.

Kaj Poulsen (S) Lilli Gyldenkilde (SF) Ole Henriksen (SF)

Elisabeth Bruun Olesen (VS) Estrup (RV)

Partierne FP og FD havde ikke medlemmer i udvalget.